

ความรู้ทัศนคติและความพึงพอใจต่อการคุมกำเนิดเพื่อป้องกัน การตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น

สิริลัดดา บุญเนา พย.ม*
ตึกหลังคลอด โรงพยาบาลชัยภูมิ

บทคัดย่อ

จากสถานการณ์การคลอดของมารดาวัยรุ่นโรงพยาบาลชัยภูมิ ที่อายุต่ำกว่า 19 ปีต่อ 1,000 คน ในปี พ.ศ. 2557 พบว่ามี 515 คนคิดเป็นร้อยละ 13.65 ของมารดาหลังคลอดทั้งหมดเป็นมารดาวัยรุ่นครรภ์แรก 455 คน คิดเป็นร้อยละ 88.35 ครรภ์ที่สอง 58 คน คิดเป็นร้อยละ 11.26 และครรภ์ที่สาม 9 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่ามารดาวัยรุ่นมีภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ ขณะคลอดและหลังคลอด ได้แก่ ภาวะความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 4.07 ภาวะตกเลือดหลังคลอด 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.78 ภาวะเจ็บครรภ์คลอดก่อนกำหนด 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.39 โรคมะเร็งปากช่องคลอดขณะตั้งครรภ์ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.39 และโรคภูมิคุ้มกันบกพร่องจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.19 จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า มารดาวัยรุ่นที่มาคลอดที่โรงพยาบาลชัยภูมิ มีแนวโน้มสูงขึ้นและมีภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์ และการคลอดที่มีความรุนแรงมากขึ้นจึงมีความต้องการศึกษาความรู้ทัศนคติและความพึงพอใจการคุมกำเนิด เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น

การวิจัยเชิงพรรณนาคครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ทัศนคติและความพึงพอใจ ต่อการคุมกำเนิด เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการตั้งครรภ์และการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างได้แก่ มารดาวัยรุ่นที่มาคลอดที่โรงพยาบาลชัยภูมิ จำนวน 31 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิทดสอบความเชื่อมั่น โดยวิธีอัลฟาครอนบาค ด้านความรู้เท่ากับ 0.75 ด้านทัศนคติ เท่ากับ 0.78 ด้านความพึงพอใจ เท่ากับ 0.79 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา: พบว่า มารดาวัยรุ่นมีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดในระดับต่ำมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคุมกำเนิดในระดับปานกลางมีความพึงพอใจในการให้บริการเกี่ยวกับการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

จากการศึกษาพบว่ามารดาวัยรุ่นมีความรู้ที่ไม่ถูกต้อง จึงมีความจำเป็นต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา การคุมกำเนิดและการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การศึกษาของมารดาวัยรุ่นพบว่ามีทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียนจึงควรมีการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา ในการศึกษาทุกระดับชั้นสถาบันครอบครัว พ่อแม่และผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่วัยรุ่นนึกถึงและต้องการความช่วยเหลือในลำดับแรกครอบครัวควรดูแลเอาใจใส่วัยรุ่นเป็นที่ปรึกษาและเป็นที่ยอมรับให้แก่วรุ่นได้ดีที่สุด

คำสำคัญ : มารดาวัยรุ่น, ความรู้, ทัศนคติ, ความพึงพอใจ

*แผนกหลังคลอด โรงพยาบาลชัยภูมิ

Knowledge, attitudes and satisfaction about contraception to prevent pregnancy repeat of teenage mothers at Postpartum department, Chaiyaphum hospital.

Siriladda Boonnow, M.N.S.*

Abstract

From the birth of teenage mothers Chaiyaphum Hospital. Under the age of 19 years per 1000 people. In 2557 found there were 515 teenage mothers, representing 13.65 percent of maternal postpartum. The first garvida of 455 teenage mothers, representing 88.35 percent. Second garvida of 58 teenage mothers, representing 11.26 percent. Thirthgarvida of 9 teenage mothers, representing 0.20 percent. It also found that teenage mothers with complications from pregnancy, inlabour and postpartum, including PIH of 21 teenage mothers representing 4.07 percent. Postpartumhemorrhage of 4 teenage mothers representing 0.78 percent. Preterm of 2 teenage mothers representing 0.39 percent. GDM of 2 teenage mothers representing 0.39 percent. HIV teenage mother representing 0.19 percent. Data show that teenage mothers who gave birth at Chaiyaphum hospital in upward trend and complications from pregnancy and childbirth are more serious. The demands of the knowledge, attitudes and satisfaction contraception to prevent pregnancy repeat of teenage mothers.

Descriptive study about knowledge, attitudes and satisfaction for contraception to prevent pregnancy repeat of teenage mothers. The sample 31 teenage mothers at Chaiyaphum hospital. The instrument used in this study were validated questionnaire content validity by experts. Test confidence By Cronbach,s Coefficient & Alpha. Knowledge, attitudes and satisfaction was 0.75 0.78 0.79. Data were analyzed using descriptive statistics of mean and standard deviation.

The results showed that teenage mothers have knowledge about contraception is low. With the right attitude about contraception is moderate. There is satisfaction in serving on contraception to prevent pregnancy is high level.

Discussions The study found that teenage mothers are knowledgeable wrong. Therefore it is necessary to have a correct knowledge about sex education, Contraception and the prevention of teenage pregnancy. Teenage mothers's study are both in primary school, secondary school and Non formal education. It should be given sex education. In education at all levels. Family institution Parents and guardians A young person think and need help first. Families should take care teens are consulted.

Keyword : teenage mothers, knowledge, attitudes, satisfaction

* Postpartum department, Charyaphum hospital.

ความเป็นมาและความสำคัญ

จากสถานการณ์ในปัจจุบัน พบว่า การตั้งครรภ์วัยรุ่นเป็นปัญหาในทุกประเทศทั่วโลกซึ่งมีความรุนแรงแตกต่างกัน ประเทศที่พัฒนาแล้วมีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นมีแนวโน้มลดลงแต่ในประเทศที่กำลังพัฒนาอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นกลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของ World Population Prospects ในปี ค.ศ. 2010 อัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อ 1,000 คนของหญิงอายุ 15-19 ปี ทั่วโลกมีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ระดับ 55.7 คน ประเทศที่พัฒนาแล้ว มีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ระดับ 24.0 คน ประเทศที่กำลังพัฒนา มีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ระดับ 60.4 คน ประเทศที่ด้อยพัฒนา มีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ระดับ 104.6 คน แบ่งตามทวีปต่าง ๆ พบว่าทวีปแอฟริกา มีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ระดับ 101.4 คน ทวีปอเมริกาใต้ มีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ระดับ 72.4 คน ทวีปเอเชีย มีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ระดับ 45.9 คน ทวีปอเมริกาเหนือ มีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ระดับ 38.6 คน และทวีปยุโรปมีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ระดับ 19.3 คน⁽¹⁾

รายงานสถิติสุขภาพโลก 2013 (World Statistics 2013) ขององค์การอนามัยโลกพบว่าประเทศไทยมีอัตราการคลอดบุตรของวัยรุ่น 47 คนต่อ 1,000 คนของหญิงอายุ 15-19 ปีซึ่งอยู่ลำดับที่ 5 ในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน และมีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นสูงสุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ระดับ 56 คนต่อ 1,000 คนของหญิงอายุ 15-19 ปี ในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึงปี พ.ศ. 2554 อัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 43⁽²⁾ ปี พ.ศ. 2555 และปี พ.ศ. 2556 มีอัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อ 1,000 คนของหญิงอายุ 15-19 ปี ร้อยละ 53.8 และร้อยละ 51.2 ตามลำดับ จากข้อมูลของสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์สำรวจในปี 2556 พบว่าอัตราการคลอดของมารดาวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี ต่อ 1,000 คน ภาคเหนือ ภาคกลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ มีอัตราการคลอดของมารดาวัยรุ่น ร้อยละ 39.91, 48.93, 38.73 และ 39.45 ตามลำดับ เมื่อจำแนกอายุมารดาวัยรุ่นและบิดาของทารกที่เกิดจากมารดาวัยรุ่นไทยปี 2556 พบว่ามีทารกที่เกิดจากบิดาและมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 42,696 คน คิดเป็นร้อยละ 43 ของทารกที่เกิดจากมารดาวัยรุ่นทั้งหมด ทั้งนี้เกิดจาก มารดาที่มีอายุ 18 ปีมากที่สุดร้อยละ 31 รองลงมาได้แก่อายุ 17 ปี, 16 ปี, 15 ปี, 19 ปี และต่ำกว่า 15 ปีตามลำดับและส่วนใหญ่บิดาจะอยู่ที่ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี และช่วง 20-29 ปี⁽³⁾ ตามลำดับจากการสำรวจข้อมูลการคลอดในโรงพยาบาลรัฐทั่วประเทศ โดยกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปี พ.ศ. 2555 พบว่า มารดาวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี ที่คลอดลูกมีจำนวน 130,000 คน โดย 15,000 คน มีการคลอดลูกซ้ำ และในจำนวนดังกล่าว มี 880 คน คลอดลูกซ้ำเป็นท้องที่ 3 ทุก 1 ชั่วโมง มีวัยรุ่นคลอดซ้ำ 1 คน หรือทุก 2 วัน มีเด็กคลอดซ้ำ 1 คน หรือเฉลี่ยแม่วัยรุ่นทุก 9 คน คลอดซ้ำ 1 คน

ปี พ.ศ. 2556 จังหวัดชัยภูมิมีมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 19 ปี จำนวน 1,748 คน เป็นมารดาวัยรุ่นอายุน้อยกว่า 15 ปี จำนวน 55 คน มารดาวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี จำนวน 1,693 คน โรงพยาบาลชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ มีอัตราการคลอดของมารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 19 ปี ต่อ 1,000 คน จำนวน 614 คน คิดเป็นร้อยละ 15.45 ของมารดาหลังคลอดทั้งหมด เป็นมารดาวัยรุ่นครรภ์แรก จำนวน 532 คน คิดเป็นร้อยละ 86.64 ของมารดาวัยรุ่น ครรภ์ที่ 2 จำนวน 73 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.89 ของมารดาวัยรุ่น

ครรภ์ที่ 3 จำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 1.46 ของ มารดาวัยรุ่น ปี พ.ศ. 2557 มีอัตราการคลอดของ มารดาวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 19 ปี ต่อ 1,000 คน จำนวน 515 คน คิดเป็นร้อยละ 13.65 ของมารดาหลังคลอด ทั้งหมด เป็นมารดาวัยรุ่นครรภ์แรก จำนวน 455 คน คิดเป็น ร้อยละ 88.35 ของมารดาวัยรุ่น ครรภ์ที่ 2 จำนวน 58คน คิดเป็นร้อยละ 11.26 ของมารดาวัยรุ่น ครรภ์ที่ 3 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ของ มารดาวัยรุ่น ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่ามารดาวัยรุ่น มีภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์และการคลอด ได้แก่ ภาวะความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ เจ็บครรภ์คลอด ก่อนกำหนด ตกเลือดหลังคลอด โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง และโรคเบาหวานขณะตั้งครรภ์ตามลำดับ⁶⁾

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ ทัศนคติและความพึงพอใจต่อการคุมกำเนิด เพื่อใช้เป็น ข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและกำหนดแนวทาง ในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น โดย คาดหวังว่าผลการศึกษาจะส่งผลทำให้เกิดการพัฒนา คุณภาพการบริการต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติและความ พึงพอใจการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ ของมารดาวัยรุ่น
2. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและป้องกัน การตั้งครรภ์และการตั้งครรภ์ซ้ำซ้ำของมารดาวัยรุ่น

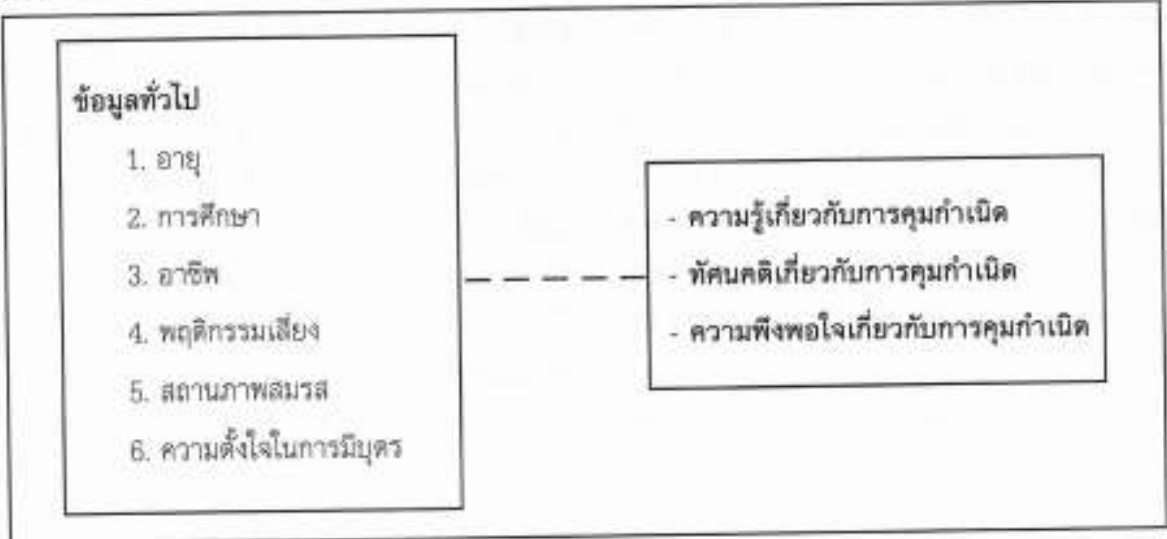
ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยด้าน ความรู้ ทัศนคติและความพึงพอใจต่อการคุมกำเนิด เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นอายุ 10-19 ปี ที่มาคลอดที่โรงพยาบาลชัยภูมิ ระหว่าง วันที่ 1 มิถุนายน 2558 - วันที่ 30 มิถุนายน 2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความรู้ทัศนคติและความพึงพอใจ ต่อการคุมกำเนิดของมารดาวัยรุ่นอายุ 10-19 ปี ที่มาคลอดที่โรงพยาบาลชัยภูมิ เพื่อเป็นแนวทาง ในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและ กำหนดแนวทางในการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของ มารดาวัยรุ่น

กรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

มารดาวัยรุ่นที่มาคลอดที่โรงพยาบาลชัยภูมิ ที่เต็มใจตอบแบบสอบถาม จำนวน 31 ราย

การพิทักษ์สิทธิ

นำเสนอเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลชัยภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1 ชุดแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย คำถามปลายปิดแบ่งเป็น 20 ข้อ

ส่วนที่ 2 การวัดความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด แบบทดสอบ เป็นการวัดความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด ของมารดาวัยรุ่นจำนวน 20 ข้อ เป็นแบบตัวเลือก 3 ข้อ คือ ถูก ผิด ไม่ทราบ ให้ตอบข้อที่ถูกเพียงข้อเดียว

การแบ่งระดับความรู้ ใช้วิธีการจัดกลุ่มแบบอิงเกณฑ์ของ Bloom (1986:42)⁽¹⁾ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้คือ

คะแนน 0-11 คะแนน ระดับต่ำ

คะแนน 12-15 คะแนน ระดับปานกลาง

คะแนน 16-20 คะแนน ระดับสูง

ส่วนที่ 3 การวัดทัศนคติเกี่ยวกับการคุมกำเนิด จำนวน 20 ข้อ เป็นคำถามแลงความความคิดเห็นเกี่ยวกับการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดา วัยรุ่น ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

คำถามทางบวก

เห็นด้วยที่สุด 3 คะแนน

เห็นด้วยปานกลาง 2 คะแนน

เห็นด้วยน้อยที่สุด 1 คะแนน

คำถามทางลบ

เห็นด้วยน้อยที่สุด 3 คะแนน

เห็นด้วยปานกลาง 2 คะแนน

เห็นด้วยที่สุด 1 คะแนน

การแบ่งระดับทัศนคติใช้วิธีการจัดกลุ่มแบบอิงเกณฑ์ของ Bloom (1986:42) แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ คือ

คะแนน 0-35 คะแนน ทัศนคติต่ำ

คะแนน 36-47 คะแนน ทัศนคติด้านกลาง

คะแนน 48-60 คะแนน ทัศนคติสูง

ส่วนที่ 4 การวัดความพึงพอใจในการให้บริการ เกี่ยวกับการคุมกำเนิดจำนวน 10 ข้อ เกี่ยวกับการ ศึกษะงานที่ปฏิบัติเพื่อพัฒนาหน่วยงานให้เป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) ใช้มาตราวัดแบบลิเคิต (Likert Scale) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับโดยแต่ละระดับ มีความหมายดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด 3 คะแนน

เห็นด้วยปานกลาง 2 คะแนน

เห็นด้วยน้อยที่สุด 1 คะแนน

การแบ่งระดับความพึงพอใจใช้วิธีการจัดกลุ่ม แบบอิงกลุ่มของ Best (1970)⁽²⁾ คิดจาก คะแนนดิบ ดังนี้คือ

ค่าสูงสุด-ค่าต่ำสุด

จำนวนขั้นที่แบ่ง

จัดคะแนนภาพรวมได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน 1.00-1.66 พึงพอใจน้อย

คะแนน 1.67-2.33 พึงพอใจปานกลาง

คะแนน 2.34-3.00 พึงพอใจมาก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรง (Validity)

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิ คือ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปปรับปรุงคำถามตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ แล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะอีกครั้งจนเป็นที่ยอมรับถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้วจึงนำไปทดลองใช้ต่อไป

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน แล้วนำแบบสอบถามทั้งหมดมาหาคะแนนและวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยคำนวณจาก Cronbach's Coefficient & Alpha โดยใช้โปรแกรม SPSS ได้ผลวิเคราะห์ความเชื่อมั่นปรับปรุงเครื่องมือให้เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

ผลการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นพบว่า

ด้านความรู้	เท่ากับ 0.75
ด้านทัศนคติ	เท่ากับ 0.78
ด้านความพึงพอใจ	เท่ากับ 0.79

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาทำหนังสือขอความร่วมมือในหน่วยงานและขออนุญาตแจกแบบสอบถามแก่มารดาวัยรุ่นอายุระหว่าง 10-19 ปี ที่มาคลอดที่โรงพยาบาลชัยภูมิ และรับการรักษาที่ตึกหลังคลอด ที่เต็มใจและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม กรณีที่มารดาวัยรุ่นไม่ยินยอมตอบแบบสอบถามจะไม่มีการบังคับ โดยให้ตอบแบบสอบถามหลังจากนอนพักที่ตึกหลังคลอด 1-2 คืน แบบสอบถามที่ตอบไม่ครบทุกข้อจะถูกคัดออก ใช้ระยะเวลาประมาณ 30 วัน ในการเก็บแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 31 ฉบับ

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ตอบเรียบร้อยแล้ว มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วประมวลผลเบื้องต้นด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS) โดยแบ่งการวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป มารดาวัยรุ่นที่มาคลอดที่โรงพยาบาลชัยภูมิ มีอายุระหว่าง 15-19 ปี พบมารดาวัยรุ่นอายุ 19 ปี ร้อยละ 49.0 จบมัธยมศึกษา ร้อยละ 80.6 อาชีพแม่บ้านร้อยละ 22.6 มีผู้ช่วยเหลือด้านการเงินร้อยละ 45.2 แต่งงานตามประเพณี ร้อยละ 45.2 ครรภ์แรกร้อยละ 83.9 ครรภ์ที่ 2 ร้อยละ 16.1 เคยทำแท้ง 1 ครั้ง ร้อยละ 3.2 เนื่องจากยังไม่พร้อมสำหรับการตั้งครรภ์และเลี้ยงดูบุตร มาฝากครรภ์ตามนัดร้อยละ 100.0 มีความพร้อมในการตั้งครรภ์ร้อยละ 64.5 มีความตั้งใจในการมีบุตรร้อยละ 61.3 มีความตั้งใจในการดูแลบุตร ร้อยละ 93.5 ต้องการคุมกำเนิด ร้อยละ 90.3 วางแผนคุมกำเนิด ร้อยละ 71.0 คุมกำเนิดโดยการรับประทานยาคุมกำเนิด ร้อยละ 38.7 มีโรคประจำตัว ร้อยละ 16.1 มีพฤติกรรมเสี่ยงในการสูบบุหรี่และดื่มสุราร้อยละ 9.7 และ 6.5 ตามลำดับ

2. ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด มารดาวัยรุ่นมีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดที่ถูกต้องได้แก่ เรื่องการใช้ถุงยางอนามัยป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ร้อยละ 100.0 รองลงมาคือ การวางแผนคุมกำเนิดช่วยป้องกันการตั้งครรภ์ได้ ร้อยละ 93.5 มารดาวัยรุ่นมีความรู้ที่น้อยที่สุด ได้แก่ เรื่องการหลังภายนอกช่องคลอดทำให้ไม่ตั้งครรภ์ ร้อยละ 80.6 และการนับวันปลอดภัยคิดว่าป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 100.0 เปอร์เซ็นต์ ร้อยละ 100.0 ($\bar{X}=10.64$, S.D.=3.68)

3. **ทัศนคติเกี่ยวกับการคุมกำเนิด** มารดาวัยรุ่นมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคุมกำเนิดได้แก่ เมื่อมีปัญหา วัยรุ่นควรปรึกษาผู้ปกครอง ไม่ควรแก้ปัญหาเอง ร้อยละ 96.8 รองลงมาคือการมีความรู้เรื่องการคุมกำเนิดช่วยป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น ร้อยละ 80.6 มารดาวัยรุ่นมีทัศนคติเกี่ยวกับการคุมกำเนิดที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ การหลังข้างนอกเป็นวิธีที่สะดวก ประหยัด และมีประสิทธิภาพสูง ร้อยละ 25.8 รองลงมาคือการเรียนการสอนเรื่องการคุมกำเนิดในโรงเรียนไม่ได้ช่วยป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น ร้อยละ 22.6 ($\bar{X}=46.90$, S.D.=3.96)

4. **ความพึงพอใจในการให้บริการเกี่ยวกับการคุมกำเนิด** ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมของความพึงพอใจในการให้บริการเกี่ยวกับการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น อยู่ในระดับพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ความรวดเร็วในการให้บริการ การให้คำแนะนำเรื่องการคุมกำเนิดตั้งแต่ขณะฝากครรภ์ ได้รับการต้อนรับอย่างมีอัธยาศัยดี

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ทัศนคติและความพึงพอใจต่อการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น เป็นแนวทางในการแก้ไขและป้องกันการตั้งครรภ์และการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นมารดาวัยรุ่นที่มาคลอดที่โรงพยาบาลชัยภูมิ มีอายุระหว่าง 15-19 ปี พบเป็นมารดาวัยรุ่นตอนปลายส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีอาชีพแม่บ้าน ได้รับการแต่งงานตามประเพณีส่วนใหญ่ตั้งครรภ์ครั้งแรกมารดาวัยรุ่นทุกคนได้รับการฝากครรภ์และมาฝากครรภ์ตามนัดส่วนใหญ่มีความพร้อมในการตั้งครรภ์ และมีความตั้งใจในการดูแลบุตรส่วนใหญ่ต้องการคุมกำเนิดและมีการวางแผน

คุมกำเนิด จากการศึกษาพบว่า มีมารดาวัยรุ่นบางคนผ่านการทำแท้ง เนื่องจากยังไม่พร้อมสำหรับการตั้งครรภ์ และเสี่ยงบุตร และมีพฤติกรรมเสี่ยงในการสูบบุหรี่และดื่มสุรา มารดาวัยรุ่นมีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด ในระดับต่ำ มีทัศนคติเห็นด้วยเกี่ยวกับการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่น อยู่ในระดับปานกลางและมีความพึงพอใจในการให้บริการเกี่ยวกับการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

อภิปรายผล

1. ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องการคุมกำเนิดอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 61.3 สัมพันธ์กับการศึกษาของมารดาวัยรุ่นซึ่งมีความรู้ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเพิ่มหลักสูตรเพศศึกษาในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวปฏิบัติขององค์การอนามัยโลกที่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติ เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในวัยรุ่น กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจากข้อคำถามการหลังข้างนอกของคลอดทำให้ไม่ตั้งครรภ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างตอบผิด ร้อยละ 80.6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องในการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ขาดการแนะนำโดยพ่อแม่ผู้ปกครอง การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนเข้าเกินไปหรือไม่เพียงพอ⁽¹⁾

2. ด้านทัศนคติของมารดาวัยรุ่นต่อการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติระดับปานกลาง ร้อยละ 58.1 ในข้อคำถามที่เป็นบวก ได้แก่ เมื่อมีปัญหาวัยรุ่นควรปรึกษาผู้ปกครองไม่ควรแก้ปัญหาเอง ร้อยละ 96.8 แสดงให้เห็นว่าครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีความสำคัญเป็นที่พึ่งให้กับวัยรุ่นได้อย่างดีที่สุดรองลงมาคือการมีความรู้เรื่องการคุมกำเนิดช่วยป้องกันการตั้งครรภ์

วัยรุ่นร้อยละ 80.6 สอดคล้องกับแนวปฏิบัติขององค์การอนามัยโลกเพื่อสร้างความเข้าใจและสนับสนุนให้ลดการตั้งครรภ์ก่อนอายุ 20 ปี สนับสนุนการป้องกันการตั้งครรภ์ ด้วยการจัดหาข้อมูล, ความรู้ด้านเพศศึกษาและสุขภาพ, สร้างทักษะการใช้ชีวิต, ให้คำปรึกษาและจัดหาบริการด้านการคุมกำเนิด และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น มารดาวัยรุ่นมีทัศนคติเกี่ยวกับการคุมกำเนิดที่ไม่ถูกต้อง ในข้อคำถามที่เป็นลบ ได้แก่ การหลังข้างนอกเป็นวิธีที่สะดวก ประหยัด และมีประสิทธิภาพสูง ร้อยละ 25.8 รองลงมาคือการเรียนการสอนเรื่องการคุมกำเนิดในโรงเรียนไม่ได้ช่วยป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น ร้อยละ 22.6 แสดงให้เห็นว่ามารดาวัยรุ่นยังขาดความรู้และมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเรียนการสอนในเรื่องเพศศึกษา การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยจากการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น การเข้าถึงการใช้ถุงยางอนามัยและการคุมกำเนิดฟรีตามสิทธิการรักษา

3. ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจในการให้บริการเกี่ยวกับการคุมกำเนิดเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำของมารดาวัยรุ่นพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับพึงพอใจมาก เนื่องจากมารดาวัยรุ่นเป็นกลุ่มเปราะบางจะต้องได้รับการปฏิบัติการพยาบาลที่เป็นมิตร เอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติการพยาบาลที่ตอบสนองความต้องการอย่างรวดเร็ว พุดคุยโดยสุนทรียสนทนาให้สุขศึกษาเฉพาะรายจากพยาบาลเจ้าของใจในเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ซ้ำโดยการคุมกำเนิดการส่งเสริมการศึกษาโดยให้คำแนะนำเรื่องการกลับไปศึกษาต่อทั้งในระบบและการศึกษานอกโรงเรียน การส่งเสริม

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การรับประทานอาหารหลัก 5 หมู่ให้เพียงพอเพื่อป้องกันภาวะทุพโภชนาการ รวมถึงการทบทวนความรู้โดยการให้สุขศึกษารายกลุ่มทั้งมารดาวัยรุ่นและญาติพร้อมทั้งแจกเอกสารการปฏิบัติตัวเพื่อเป็นการทบทวนความจำเมื่อกลับบ้าน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยพบว่า

1. มารดาวัยรุ่นมีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดในระดับปานกลาง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในข้อคำถามการหลังภายนอกของคลออดทำให้ไม่ตั้งครรภ์ มารดาวัยรุ่นมีความรู้ที่ไม่ถูกต้อง จึงมีความจำเป็นที่ต้องเน้นเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้วัยรุ่นมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเพศศึกษาการป้องกันการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิดในวัยรุ่น เพื่อให้วัยรุ่นมีความรู้ที่ถูกต้องและเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติของวัยรุ่นในกรณีที่ว่าการเรียนการสอนเรื่องการคุมกำเนิดในโรงเรียนไม่ได้ช่วยป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่น

2. การศึกษาของมารดาวัยรุ่นพบว่ามีทั้งในระดับมัธยมศึกษา ประถมศึกษาและการศึกษานอกโรงเรียนจึงควรมีการให้ความรู้เรื่องการคุมกำเนิดในการศึกษาทุกระดับชั้นโดยให้การศึกษาก่อนเข้าสู่วัยรุ่น เพราะถ้าให้การศึกษาเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นแล้วอาจไม่ทันวัยรุ่นอาจมีเพศสัมพันธ์แล้วและไม่ได้ป้องกันการตั้งครรภ์ ส่งผลให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยมีโอกาสตั้งครรภ์ที่ไม่ต้องการและตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมรวมถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

3. ผู้ปกครองและครู ควรให้คำปรึกษาแนะนำและดูแลเอาใจใส่วัยรุ่น เป็นที่ปรึกษาและเป็นที่ยอมรับให้วัยรุ่นได้ดีที่สุด

เอกสารอ้างอิง

1. สถิติแม่วัยรุ่นต่ำกว่า 20 ปี คลอดวันละ 365 คน/ต่ำกว่า 15 ปี วันละ 10 คน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.hfocus.org/content/2013/09/4642>. [ค้นเมื่อ 13 เมษายน 2558]
2. กรมอนามัย. สถานการณ์อนามัยเจริญพันธุ์. นนทบุรี : กรม, 2554.
3. สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมโครงการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบที่ทางสังคม ปีงบประมาณ 2556. กรุงเทพฯ : กระทรวง, 2557.
4. โรงพยาบาลชัยภูมิ ดิกล้างตลอด. สถิติการตั้งครรภ์วัยรุ่น. ชัยภูมิ: โรงพยาบาลชัยภูมิ, 2557.
5. Benjamin, S Bloom. 'Learning for mastery.' Evaluation comment. Center for the study of instruction program.University of California at Los Angeles, 1986.
6. Best, J.W. Research in education. Englewood Cliffs, New Jersey: printice-Hall, 1970.
7. พิมพ์ วงศ์ศิริเดช. (บรรณาธิการ). **เวชศาสตร์ปริกำเนิดทันยุค**. กรุงเทพฯ: สมาคมเวชศาสตร์ปริกำเนิดแห่งประเทศไทย, 2556.